

Boeken

Na een ontmoeting eind november 2013 van hoogleraren economie, bankiers en banktoezichthouders met financiële specialisten uit de Tweede Kamer kwamen Harald Benink, hoogleraar Banking en Finance aan Tilburg University, en Chris Buijink, voorzitter van de Nederlandse Vereniging van Banken, op het idee om het gesprek tussen bankiers en wetenschappers op een meer gestructureerde manier voort te zetten, over issues die beide partijen tijdens deze hoorzitting zo duidelijk gescheiden hielden. Het resultaat van de dialoog die sindsdien gevoerd is, werd, in licht geredigeerde vorm, vastgelegd in een boekje waarvan direct al twee verdiensten opvallen: alle gespreksdeelnemers drukken zich in de toch niet zo eenvoudige materie van bankbalansen en banktoezicht helder uit en alle deelnemers verklaren aan het eind van de gesprekken een beter inzicht in standpunten van de andere gesprekspartners te hebben gekregen.

Het eerste en meest besproken van vier behandelde hoofdonderwerpen is de kapitalisatie van banken. De wetenschappers pleiten voor een kapitaalratio, simpelweg: kapitaal gedeeld door balanstotaal. Dit is tegengesteld aan de reeds vele jaren gangbare solvabiliteitsratio's met een risicoweging per activasoort, waarvoor de bankiers pleiten. De bankiers verwijten hierbij de wetenschappers dat deze de consequenties van een kapitaalratio voor de bedrijfsvoering niet doorzien. Bovendien vinden zij de kritiek van wetenschappers ongepast, die menen dat de interne modellen die de bankiers gebruiken om risicowegingen voor de solvabiliteitsratio's te berekenen, vatbaar zouden zijn voor manipulatie. Deze modellen worden immers regelmatig gecontroleerd door de toezichthouders.

Veel van de wetenschappers die aan het woord komen, spreken over een wenselijke kapitaalratio van twintig of dertig procent. Als rechtvaardiging noemen ze dat industriële bedrijven ook zo'n hoog percentage aanhouden en Nederlandse banken tot na de Tweede Wereldoorlog ook op twintig procent of hoger zaten – een stelling die door Wim Boonstra *et al.* onlangs in *ESB* (4729) is betwist. Voorts wijzen wetenschappers in de gesprekken op buitenlandse studies waarin kapitaalratio's worden aanbevolen die uiteenlopen van vier tot dertig procent. Al gauw is de ratio echter zo hoog dat de kapitaalmarkten deze niet op korte termijn zouden kunnen opbrengen. De verhoging zal dus geleidelijk moeten plaatsvinden, vooral gevoed door winsthouding, daarnaast door aandelenemissies voor zover de markt deze kan absorberen. De beschikbaarheid van beide bronnen zal het tempo van de verhoging bepalen.

Redactie: **Robin Fransman en Rens van Tilburg**

Titel: **Banken, buffers en belastingbetalers; een dialoog tussen wetenschappers en bankiers**

Uitgever: **Amsterdam University Press**

DICK VAN WENSVEEN

Emeritus hoogleraar aan de Universiteit van Amsterdam en de Erasmus Universiteit Rotterdam

En wat vinden de bankiers? Zij verklaren dat verhoging van de solvabiliteitsratio en de kapitaalratio in hun langetermijnplanning zit. ABN Amro streeft naar ratio's van 25 procent van de gewogen balans en 8 procent van de ongewogen balans in 2020 (*total capital at risk*). ING en Rabo streven een vergelijkbare of zelfs sterkere verhoging van de gewogen ratio na. Over de stelling dat de kapitaalbuffers verder omhoog moeten, bestaat dus geen verschil van mening meer – wel nog hoe hoog ze moeten worden en hoe snel dit moet gebeuren. De bankiers waarschuwen hierbij voor 'overkill': zij tonen graag ruime solvabiliteitsratio's, maar vrijwillig. Ook vinden zij de kosten van het toezicht inmiddels heel hoog.

Het tweede hoofdonderwerp van het boek betreft de vraag wat er met banken moet gebeuren als het (bijna) misgaat, ofwel als er onverhoopt toch een systeemcrisis dreigt. Hierover bestond weinig verschil van mening.

Banken zouden dan opgesplitst moeten worden in een voortgaande 'nutsbank' en een 'bad bank' die failliet kan gaan. Een aparte autoriteit op Europees niveau neemt dan het heft in handen. Banken hebben nu reeds in een *legacy plan* moeten vastleggen hoe ze in geval van nood opgesplitst kunnen worden.

Over de toepasbaarheid van *bail in* – het afschrijven van een deel van niet achtergestelde schuld als de verliezen groter geworden zijn dan het aansprakelijk vermogen – waren de gespreksdeelnemers het met elkaar eens. Benink denkt dat, niettegenstaande de autoriteiten daar nu de bevoegdheid toe hebben, zij afschrijving niet aandurven als meerdere grote banken tegelijk in moeilijkheden zijn; afschrijving zou dan de crisis verergeren.

En dan het derde onderwerp: de prikkels die goed en slecht gedrag uitlokken. Ook hierover waren de deelnemers eensgezind, al valt het op dat bonussen nauwelijks ter sprake komen, maar kuddedrag en belastingprikkels des te meer.

In het vierde en laatste hoofdstuk geven de gesprekspartners een interessante weergave van de bevindingen van de *Macroeconomic Assessment Group*, in februari 2010 opgericht door de *Financial Stability Board* en het *Basel Committee on Banking Supervision*. Deze groep stelt dat de zwaardere kapitaaleisen vooralsnog geen schade toebrechten aan de economische groei, maar dat kapitaaleisen boven de tien procent de banken niet veiliger maken terwijl ze de economische groei waarschijnlijk wel in de weg zitten.

Al met al bevat dit boek veel lezenswaardigs over discussiepunten die in en over het bankwezen leven. Door de keuze om de heikle punten in interviewvorm te presenteren, wordt de materie levendig en helder gebracht. Kortom, een aanrader.